

---

on-line >>> www.alnari.rs
mail to >>> office@alnari.rs

Naziv originala:
Francisco Gerardo Hagenbeck
HIERBA SANTA

Copyright © 2009 by Francisco Gerardo Hagenbeck
Translation Copyright © 2012 za srpsko izdanje Alnari d.o.o.

ISBN 978-86-7710-901-1

Ova knjiga štampana je na prirodnom recikliranom papiru od drveća koje raste u održivim šumama. Proces proizvodnje u potpunosti je u skladu sa svim važećim propisima Ministarstva životne sredine i prostornog planiranja Republike Srbije.

Fransisko Hagenbek

TAJNA
BELEŽNICA
FRIDE KALO

Prevela sa španskog
Jadranka Jović

alnari
PUBLISHING

Beograd, 2012.

*Sa ljubavlju, za Luisa i Suzi,
koji su umeli da unesu strast u život.*

IZGUBLJENA BELEŽNICA FRIDE KALO

Među Fridinim ličnim stvarima nalazila se i mala crna beležnica koju je zvala „Knjiga o svetoj travi“*. To je zbirka recepata za pripremu ponuda za Dan mrtvih. Prema predanju, pokojnici 2. novembra dobijaju odobrenje da posete zemlju i treba ih dočekati oltarom od nevena, slatkim hlebovima, fotografijama punim sete, ikonicama, mističnim mirisom tamjana, razigranim šećernim lobanjama, svećama koje obasjavaju put u drugi život i omiljenim jelima pokojnika. Kada je otkrivena među predmetima u muzeju u Londonskoj ulici, u predivnom kraju Kojoakana, postala je vredan dokument koji je trebalo da bude prikazan na monumentalnoj izložbi u Palati lepih umetnosti, povodom godišnjice Fridinog rođenja. Beležnica je svedočila o strasti i vremenu koje je Frida posvećivala podizanju svojih čuvenih oltara za mrtve.

*Na dan otvaranja izložbe,
beležnica je misteriozno nestala.*

---

* Šp. *Hierba Santa* (sveta trava) naziv je za više vrsta biljaka, poput nane, komorača i pelena, međutim, ovde se konkretno misli na *Piper auritum*, jaku začinsku biljku koja se koristi za pripremu tamala. (Prim. lekt.)

PRVO POGLAVLJE

Ta julska noć nije bila kao druge. Kiša je ostala da čuču u uglu crnog plašta zvezdanog neba, slobodnog od dosadnih oblaka koji bi samo da istresaju suze na stanovnike grada. Povremeno bi blagi vetar izviždao dečaka koji se igrao među drvećem velelepne plave kuće koja je snevala u toploj letnjoj noći.

I baš te mirne noći začuli su se ritmični udarci koji su zagrmeli u svakom kutku opštine Kojoakan. Behu to kopita koja su dobošarila dok je konj kaskao kaldrmom. Njegovi koraci odjekivali su u svakom uglu domova s visokim krovom od crepa i obavestavali sve stanovnike o dolasku neobičnog posetioca.

Iz radoznalosti, po kojoj je Meksiko već postao moderan grad, daleko od starinskih bajki i seoskih legendi, stanovnici Kojoakana prekidali su večeru da bi provirili kroz kapiju i osmotrili zagonetnog jahača, koji je izgledao kao pokojnik ili prikaza. Jedan hrabri pas suprotstavio se tajanstvenom konjaniku lavežom, što nije zbunilo prelepeg belog konja, a još manje jahača, namrštenog konjanika na čijim su se grudima, preko braon jakne, ukrštala dva redenika s pištoljem i mecima. Nosio je sombrero privezan pod bradom, toliko veliki da je nalikovao crkvenoj kupoli i potpuno mu prekrivao lice. Među senkama njegovog lica vrebale su samo prodorne svetlucave oči i debeli brkovi koji su padali niz obraze. Dok je prolazio, stariji bi po dvaput okrenuli ključ u bravi i postavili prečage na vrata, uplašeni čak i uspomene na Revoluciju, kada su ovakvi posetioci sa sobom donosili samo nevolje i tugu.

Konjanik se zaustavio na uglu Londonske ulice, ispred indigoplave kuće, čija je kobaltna fasada bila jedinstvena u komšiluku. Prozori pored kapije podsećali su na ogromne oči. Konj se nervozno kretao, ali bi se primirio kad god bi se konjanik nagnuo i potapšao ga po vratu. Namestivši šešir i pištolj, stranac je samouvereno stao pred kapiju i povukao uzicu zvona. Istog trena upalilo se svetlo i otkrilo u ulazu u kuću mnoštvo moljaca koji su očajnički zazujali oko svetiljke. Kada je Čučo, sluga neophodan u svakom poštovanom domu, promolio glavu da osmotri posetioca, ovaj ga je pažljivo pogledao i zakoračio napred. Uplašen, sluga ga je, prekrstivši se prethodno nekoliko puta uz *Zdravo Marijo*, pustio da prođe. Ne rekavši ništa, posetilac je prošao predvorje krupnim koracima i ušao u neobičan salon sa stilskim nameštajem, egzotičnim biljkama i prehispankim idolima. Kuća je bila puna suprotnosti. U njoj su zajedno živeli predmeti bola, srećne uspomene, davni snovi i trenutni uspesi. Svaka prisutna stvar govorila je o ličnom svetu vlasnice, koja je posetioca čekala u svojoj sobi.

Došljak je kroz svaku prostoriju prošao s lakoćom nekoga ko ih je poznavao u prste. Uz put je naišao na ogromnog kartonskog Judu s debelim brkovima, koji je, umesto da ga iscepaju sledeće nedelje za Uskrs, morao da se zadovolji time da posluži kao model za sliku. Prošao je pored šećernih lobanja, koje su se smešile večitim izrazom slatke sreće; ostavio je iza sebe astečke figurice s mrtvačkim oznakama i zbirku knjiga koja je dosađivala revolucionarnim idejama. Prošao je kroz sobu što je gostila umetnike koji su promenili zemlju i vođe koje su promenile svet, bez zaustavljanja da pogleda stare porodične fotografije bivših stanara i slike jarkih boja, koje su se isticale kao duga na nebu, opijajući isparenjima tekile; stigao je do trpezarije obložene drvetom, koja je čeznula za lakim smehom i bučnim sastancima.

Plava kuća bila je mesto gde su prijatelji i poznanici primani sa zadovoljstvom, a konjanik je bio stari poznanik vlasnice. Zato je kuvarica Eulalija, čim ga je ugledala, otrčala u kuhinju s raskošnim podnim mozaikom iz Talavere, da pripremi sendviče i piće. Od svih mesta u kući, upravo je kuhinja bila srce koje je svojim kucanjem pretvarala nepokretnu građevinu u živo biće. Plava kuća bila je više od običnog prebivališta: bila je svetište, sklonište i oltar svoje gospodarice. Plava kuća bila je Frida. U njoj je skladištila sećanja svog prolaska kroz život. To je bilo mesto gde su bez problema zajedno stajali portreti Lenjina, Staljina i Mao Cedunga, sa rustičnim prikazima Gospe od Gvadalupe. S bočne strane Fridinog mesinganog kreveta stajala je ogromna zbirka porcelanskih lutkica koje su preživele nekoliko ratova, nevini drveni autić grimizne boje, kubističke minduše u obliku ruke i čuda od srebra za pridobijanje naklonosti sveca. Sve je govorilo o zaboravljenim željama žene osuđene da živi prikovana za krevet. Frida, sveta gospodarica melanholije, strastvena žena, slikarka muka, ležala je u krevetu i gledala u ogledala koja su se u tišini borila da joj prikažu najbolje slike umetnice u raznim fazama: teuanskoj, zapotečkoj, ili možda u mešavini svih meksičkih kultura. Najnemilosrdnije od svih bilo je ogledalo postavljeno iznad njenog kreveta, koje joj je pružalo odraz svakog dela tela, kako bi uvek mogla da se bavi svojom večnom temom: samom sobom.

Kada je stranac ušao u sobu, Frida je s mukom okrenula bolno lice i pogledi su im se sreli. Ugledao ju je izmenjenu, mršavu i umornu. Izgledala je kao da je proživela mnogo više od pola veka. Pogled očiju boje kafe bio je dalek, izgubljen u obilnoj dozi lekova, kojima su je neprekidno napajali kako bi umirili bolove, i tekile, u kojoj je davila mržnju. Te oči, koje su bile sivi ugallj na ivici da se ugasi, nekada su bile živa vatra dok je Frida pričala o umetnosti, politici i ljubavi. Sada su bile daleke, tužne, a iznad svega umorne. Jedva da se pomerila;

ortopedski steznik ju je sputavao, uskraćujući joj slobodu. Jedino se njena noga nervozno okretala u potrazi za svojom saputnicom, koju su odstranili nekoliko meseci ranije. Frida je pogledala posetioca, prisećajući se ranijih susreta koji su uvek bili povezani s nekom nesrećom. Očajnički je čekala ovaj stanak. Kada je sobu preplavio jak miris polja i vlažne zemlje, znala je da se Glasnik konačno odazvao njenom pozivu.

Glasnik je jednostavno stajao pored nje, spuštajući blistavi pogled na slabašno, skrhanu telo. Nisu se pozdravili; starim poznanicima prašta se odsustvo ispraznih društvenih pravila. Frida je samo podigla glavu, kao da pita kako je tamo odakle dolazi, a on je odgovorio dodirnuvši rukom široki šešir, pokazujući da je sve dobro. Zatim je Frida, uznemirena, pozvala Eulaliju da posluži gosta. Uzvici su bili grubi, neotesani. Njena nekadašnja koketna i vesela narav sahranjena je zajedno s amputiranom nogom, umrla s operacijama i bolesničkim mukama. Njeno ponašanje prema ljudima postalo je kiselo kao limun.

Služavka se pojavila s lepo ukrašenim poslužavnikom, s cvećem i salvetom sa izvezenim pticama. Na njemu se moglo pročitati *Ona* ispisano laticama bele ruže. Na stočić pored Fridinog kreveta stavila je tacnu s posluženjem za posetioca: flaša tekile i grickalice. Nervozna zbog prisustva ovog čoveka, Eulalija je poslužila tekilu u čašama od oslikanog stakla, iste plave boje kao i kuća, i uz to i svoju čuvenu sangritu; zatim im je dodala sveže grickalice sa sosom petlov kljun, pečeni sir i limun isečen na kriške. Pre nego što su se kiseli osmesi limuna vratili na poslužavnik, Eulalija se već izgubila.

Nije mogla a da ne oseti hladnoću koju je u njoj u to doba noći izazivalo prisustvo stranca; ježila se od njega. Odmah je počela da uverava ostatak posluže da nikada nije videla da njegovo telo baca senku. Zbog toga je, isto kao i Čučo, izgovarala *Zdravo Marijo* i *Očenaš*, neophodne za odbranu od urokljivog oka i avetinjske pojave.

Frida je popila čašicu tekile na svoj jedinstveni način: s podignutim spojenim obrvama, izlila ju je u usta, i da bi ublažila telesni bol, i da bi gostu pravila društvo. Glasnik je s pićem učinio isto, ali nije probao sangritu. Bila je prava šteta što nije želeo ni grickalice, koje je slikarka naučila da sprema od Lupe, Dijegove bivše žene. Frida je sipala još jedno piće. Nije joj bilo prvo piće tog dana, ali jeste bilo poslednje koje je popila u životu. Alkohol joj je ispunio grlo, budeći njen uspavani um.

„Zvala sam te da preneseš poruku kumi. Želim da pomerim vreme našeg sastanka za Dan mrtvih. Neće biti ponude ove godine. Želim da dođe sutra. Reci joj da se nadam da će put biti srećan i da ovoga puta ne želim da se vraćam.“

Frida je ćutala nekoliko trenutaka da bi Glasniku dala vremena da odgovori, ali, kao i obično, odgovora nije bilo. Želela je da razgovaraju iako nikada pre nije čula njegov glas. Samo su njegove oči, gladne zemlje i slobode, piljile u nju. Popio je svoju poslednju tekilu, u znak solidarnosti, ostavio čašicu, okrenuo se i izašao iz sobe zveckajući mamuzama, ostavljajući umetnicu sa životom uništenim koliko i njen skelet. Stupao je kroz dvorište koracima radnika s ranča, prolazeći kroz baštu u kojoj su papagaji, psi i majmuni zavrištali čim su osetili njegovo prisustvo. Stigao je do ulaza, gde je Čučo kapiju i dalje držao otvorenu. Pozdravio se s njim grubo klimnuvši glavom, a uplašeni mladić prekrstio se više puta nego udovica nedeljom u crkvi. Ponovo je uzjahao belog konja i izgubio se niz ulicu u modro-crnoj noći.

Kada je čula kako se zvuk kopita udaljava kroz ledeni vetar, Frida je stegla u ruci četkicu i umočila je u crnu boju. Nažvrljala je jednu rečenicu u svoj lični dnevnik i ukrasila je crtežima crnih anđela. Završila je crtež sa suzama u očima. Zatvorila je svesku i ponovo pozvala kuvaricu; kasnije je izvukla iz noćnog ormarića raskupusanu crnu beležnicu, davni poklon iz srećnih dana, kada je još mogla da sanja o životu. Dobila ju je od svoje prijateljice Tine, nekoliko meseci pre nego što se udala za Dijega. To je, osim

uspomene, bio i jedini poklon koji je s poštovanjem čuvala. Otvorila je prvu stranicu i pročitala neprimetno pomerajući usne: „Imaj hrabrosti da živiš, jer umreti može svako.“ Kasnije je počela lagano i pažljivo da prelistava stranice, kao bibliotekar Bibliju napisanu na starom pergamentu. Na svakoj stranici nalazilo se skriveno blago, komadići njenog života izliveni u recepte za ukusna jela koje je nekada pripremala, sa stihovima i komentarima o svakoj osobi koja je prošla kroz njen život. Podrugljivo ju je zvala *Knjiga o svetoj travi*, jer je u nju zapisivala recepte koje je koristila da napravi oltar za Dan mrtvih, čime je ispunjavala obećanje dato pre mnogo godina. Tragala je među listovima punim mirisa cimeta, bibera i svete trave, dok nije pronašla recept koji je želela da pokaže Eulaliji.

„Ovo je veoma važno, Eulalija. Sutra ćeš napraviti ovo jelo baš ovako kako je zapisano. Otići ćeš rano na pijacu da kupiš sve što je potrebno. Hoću da bude prste da poličeš“, rekla je pokazujući joj recept. Napravila je pauzu, da bi pregrmela bol zbog spoznaje da joj život izmiče iz ruku, i nastavila sa uputstvima: „Kada petao otpeva svoje, uhvatićeš ga i spremi za tamal.“

„Fridice, zar da ubijem našeg gospodina Kukurija?“, pitala ju je iznenađeno. „Ali on ti je miljenik. Tetošiš ga kao da ti je dete.“

Frida se nije mučila da joj odgovori, jednostavno je okrenula lice i zatvorila oči pokušavajući da zaspi. Eulalija se povukla s beležnicom na srcu.

U tom krevetu, koji je postao njen zatvor, Frida je sanjala proslave, šećerne lobanje i svoje izložbe. Kada se probudila, Eulalija je već otišla. U kući je bilo tiho. Počela je da sumnja da su poseta Glasnika i ceo njen život, uključujući i njenu prvu smrt, samo iluzija izazvana lekovima, prepisanim da ublaže bol koji je muči. Posle mnogo razmišljanja, shvatila je da je sve bilo istinito. I plakala je, od besa, od bola, sve dok je san nije opet uljuljkao i ponovo udaljio od stvarnosti.

Dijego je stigao nekoliko sati kasnije. Kad je ušao u sobu da obiđe Fridu, našao ju je kako spava s patnjom na licu. Iznenadilo

ga je kada je primetio da na noćnom stočiću stoji napola ispijena flaša tekile i dve čaše koje su još mirisale na alkohol. To ga je još više zainteresovalo nakon što ga je posluga zdušno uveravala da gazdarica nije imala nikakvu posetu. Privukao je stolicu i seo pored kreveta svoje supruge. Uzeo ju je za ruku, nežno kao da je najfiniji komad porcelana, i blago je pomilovao, plašeći se da je na povredi. Tada je njegovo sećanje proletelo kroz godine zajedničkih uspomena; prisetio se vatre tog malog tela, koje je voleo s tolikom požudom i privrženošću kakvu dete oseća prema majci. Uživao je u njihovim strasnim noćima, krunisanim Fridinim nežnim belim grudima, malim poput bresaka, i oblom zadnjicom. Prisetio se dana kada joj je to rekao, a ona, onako koketna, samo je odgovorila: „Moja zadnjica je kao sveta trava?“ Kasnije mu je objasnila da list ove biljke ima oblik srca. Plakao je nekoliko minuta, gledajući tu strast zarobljenu u pokvarenoj mašini. San mu je došao dok je šaptao: „Frida, moja mala Frida...“

Nakon što je sledećeg jutra slikarkin omiljeni petao najavio novi dan, kao što je to činio više od dvadeset godina, zavrnuti su mu šiju i skuvali ga. Ali Frida ga nikada nije probala.

U medicinskom izveštaju ostalo je sačuvano da je neposredni uzrok njene smrti plućna embolija. Uz pomoć svojih veza u vlasti, Dijego je sprečio autopsiju. Zbog toga se teorija o samoubistvu raširila kao miris jutarnje kafe na tihoj vatri.

Poslednje srceparajuće reči koje je Frida zapisala u dnevnik bile su: „Nadam se da će put biti srećan i nadam se da se ovaj put neću vratiti.“

GLASNIK

Jednom je rekao: „Ja sam onaj koji želi da bude orao u letu, koji želi da bude crv koji puzi, ali koji ne vrišti kada ga zgaze.“ To nije rekao meni. Ne znam kome je rekao, ali da je rekao, rekao je. Treba mu

Fransisko Hagenbek

poslužiti tekilu, sangritu i nešto za jelo, jer sigurno dolazi s dugog puta, umoran. Ja bih takođe bila gladna da toliko jašem.

PETLOV KLJUN

PICO DE GALLO

Lupe mi je jednog dana, kada je bila dobro raspoložena, ispričala da su čašica tekile i sos petlov kljun u Halisku bili nezaobilazni kao ritual pre obroka. Tamo, u njenom selu, radnici bi po povratku s njiva seli u kožne naslonjače u senci na tremu i jeli zrelo voće i panela sir između gutljaja i gutljaja tekile.

2 sveže i oguljene hikame*, 4 velike sočne narandže, 3 očišćena krastavca, 1/2 oljuštenog ananasa, 3 poluzelena manga, 1 sokonostle**, 1 veza mladog luka, 6 limuna, 4 zelene papričice i so.

Ravnomerno i u jednakim količinama iseckati hikamu, narandžu, krastavac, ananas, crni luk, mango i sokonostle. Ako se dodaju i semenke nara, jelo se može ukasiti kao meksička zastava. Što izgleda veoma atraktivno. Posuti jelo limunovim sokom pomešanim sa četiri ljute papričice i jednom kašikom soli. Ili ga jednostavno začiniti limunom i mlevenom paprikom.

PEČENI PANELA SIR

QUESO PANELA HORNEADO

Panela iz zemlje tekile, veoma je ukusan sir, svež, veoma različit od onog koji se može kupiti ovde. Može se nabaviti na pijaci ili u

---

* Jestiva biljka iz roda mahunarki. (Prim. prev.)

** Meksičko voće po obliku slično krušci, plod kaktusa. (Prim. prev.)

Tajna beležnica Fride Kalo

tamošnjim prodavničicama. Ponekad je Lupe sa svojih putovanja donosila po nekoliko pogača.

1 pogača panela sira, 1 veliki češanj belog luka, ¼ šolje korijandra, ¼ šolje peršuna, ¼ šolje bosiljka, 1 kašika svežih listova origana, ½ šolje maslinovog ulja, so i sveže samleveni crni biber.

U jednu zemljanu zdalu staviti veliki panela sir i prekriti ga sosom koji se priprema tako što se isecka beli luk sa svim ostalim sastojcima, začini se solju i biberom, a zatim se 6 sati ostavi na hladnom mestu, u dvorištu ili na prozoru, ali pazite da ga ne pojedu majmuni. Peći 20 minuta na 180 stepeni, odnosno dok ne počne da se topi. Služi se dok je još topao. Može se poslužiti i kao predjelo, uz tost ili prezle.

SANGRITA

SANGRITA

Ovaj recept za sangritu dobila sam na jednom putovanju s Muraijem. To je bilo kada me je učio da tekilu treba piti uz neko gorko-slatko piće. Volim da pijem tekilu i sama, kao i muškarci, a uvek mi je dobro služila da impresioniram gringose koji su dolazili kod Dijega.

2 veće ljute papričice, 2 kašike seckanog crnog luka, 2 šolje soka od narandže, ½ šolje soka od zelenog limuna i so.

Pečene ljute papričice, oguljene i očišćene od semenki, kuvati 2 minuta, a zatim ih ostaviti da predahnu 10 minuta. Pomešati crni luk, sok od narandže i pola šolje soka zelenog limuna, a onda, zajedno s paprikom, sve dobro samleti u blenderu i posoliti. Može se dodati još soka od narandže, limuna ili paradajza.

Fransisko Hagenbek

Sangrita je žena. Ona što miriše na začine i luk. Ona što daje boju i ljutinu muškoj tekili. Njih dvoje, zajedno, prava su idila.

Koliko bih volela da sam sada s mojim Dijegom. Ali on mi može biti prijatelj, sin, ljubavnik, kolega; a nikada suprug. Ako ne računam sudar s tramvajem, on je moj najveći udes.

DRUGO POGLAVLJE

Ta žena, koja je oduvek slikala ono što je najbolje poznavala – duboke oči s obrvama gustim kao krila kolibrija u letu, čvrste usne, brz pogled i beskrajn bol – nije uvek bila takva. Ipak, neke stvari se nisu menjale: odsustvo Boga pretvorilo se u čvrst ateizam, svakodnevna strast u žudnju za sutrašnjicom. Kao što su divovski čempresi, koji u tišini s visine posmatraju istoriju, nekada bili seme, tako je i Frida jednom bila dete.

Devojčica Frida naučila je da šije, kroji, veze i sve što svaka dobra devojčica mora da zna da bi bila domaćica, ali odbijala je da nauči da kuva. Njena naklonost prema kuhinji dosegla je samo do povremenog uživanja u jelima s porodične trpeze – iskreno govoreći, žgoljavica nikada nije imala apetit, iako u njenoj kući nikada nije manjkalo hrane na stolu. Njena majka, sledeći ukorenjene običaje svog španskog i indijanskog nasleđa, bila je jednako vešta u kvanju koliko i u rađanju dece. U Fridinoj kući žena je bilo napretek. Ona je bila treća od četiri ćerke i, na nesreću njene ponosne majke, najmanje ženstvena. Nasuprot tome, Fridin otac Giljermo, nemački emigrant, a potomak Jevreja i Mađara, ponosio se svojom ćerkom. Imao je običaj da kaže: „Frida je moja najpametnija ćerka i najviše liči na mene.“

Devojčica je tako rasla kao jedinstvena i posebna, kao detelina sa četiri lista na širokom polju. Od Fride se ništa manje nije ni moglo očekivati; njeni koreni bili su egzotični, a porodična istorija, kao i istorija samog Meksika, zemlja puna

bola. Brak Kalovih bio je čudan od početka i završio se najgore moguće: bili su neizmerno nesrećni. Fridin otac je s devetnaest godina emigrirao u Meksiko, gde je promenio nemačko ime Vilhem u poetsko Giljermo, u skladu s novom državom. Poticao je iz porodice zanatlija koji su mu ostavili specifično istančan pogled na svet, što ga je načinilo jednim od najboljih fotografa tog vremena. Ipak, taj veliki talenat nije bio dovoljan da ga sačuva od suza i poniženja.

Čim je stigao u Meksiko, Giljermo je počeo da radi u zlatari emigranata iz Nemačke. Za grubog momka, običaji nove domovine u velikoj meri suprotstavljali su se njegovom evropskom hladnom načinu postojanja. Zbunjivale su ga toplota i strast kojom su se Meksikanci razmetali u svemu što su radili. Zaprepašćivali su ga duboki dekoltei uličnih prodavačica voća: bujne grudi otvoreno su koketirale s mazgarima koji su skidali košulje već na prvu prolećnu žegu. Malo-pomalo, zvuci i mirisi Meksika uvukli su mu se u nozdrve, usta i oči. Odjednom, i on sam je osetio veliku vatru u svom srcu: zaljubio se u prelepu kreolku Karmen. Čim je dostigao određenu imovinsku stabilnost, zaprosio ju je i dobio s njom svoju prvu ćerku.

Tada su mu bol i nesreća zapečatili život. Smrt ga je okružila sa istom istrajnošću kao i epileptični napadi od kojih je patio. Druga ćerka umrla je nekoliko dana po rođenju. Njegova supruga, uporna da mu rodi sina, ponovo je zatrudnela. U trećoj trudnoći, devojčica je rođena zdrava, ali je i sudbina ponovo činila svoje i Giljerma napravila udovcem s dve male devojčice o kojima je morao da se stara.

Giljermo je imao ledenu dušu, sposobnu da razume komplikovane zakone fizike, ali i da zanemari potrebu da zagrlji voljeno biće. Na dan suprugine smrti već je počeo da traži novu ženu: poslao je obe ćerke u samostan i predložio brak Matildi, devojci iz Oahake, koja je radila s njim u zlatari.